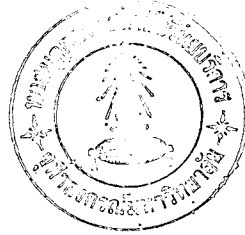

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิต และทำประโยชน์แก่สังคม โดยเน้นการศึกษาเพื่อความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคง และความผาสุกร่วมกันในสังคมไทยเป็นประการสำคัญ^๑ จึงนับได้ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยของการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ฉะนั้น การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับที่เป็นพื้นฐานในการสร้างรากฐานชีวิตที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน

ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามผลที่มุ่งหวังไว้ หลักสูตรเปรียบได้กับมรรครีซีที่จะนำความมุ่งหมายดังกล่าวไปสู่ความสำเร็จ^๒ จึงนับได้ว่าหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง ในปัจจุบัน ได้ดำเนินการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ในปีการศึกษา ๒๕๒๔ แล้ว ซึ่งความสำเร็จของหลักสูตรดังกล่าวนี้ อยู่ที่กระบวนการเรียนการสอน ครูจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนหนังสือมาเพื่อพัฒนาคน หมายความว่า จะต้องจัดทำรายละเอียดของจุดประสงค์ แล้วจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ได้กิด ค้นคว้า แก้ปัญหา และมีกิจกรรมการปฏิบัติ

^๑"แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐," ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๙๔ ตอนที่ ๓๑ (๑๒ เมษายน ๒๕๒๐) : ๓๓๗.

^๒สุมิตร ภูพานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๒.

ให้มากขึ้น^๑ นอกจากนี้เนื้อหาสาระที่จัดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ มุ่งหมายที่จะให้จบในตัวเอง กล่าวคือ เมื่อเด็กเรียนจบแต่ละตอนของการศึกษาแล้ว จะสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ตามควรแก่วัยและระดับความรู้ของเด็ก และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ และเนื่องจากการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา^๒ มุ่งให้เนื้อหาสาระสัมพันธ์กับปัญหาและสภาพของชีวิตจริง ฉะนั้นโครงสร้างของหลักสูตรที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนจึงไม่แบ่งแยกเป็นรายวิชา หากแต่จัดรวมเนื้อหาเข้าเป็นกลุ่มประสบการณ์^๓ และจัดการเรียนการสอนให้มีการผสมผสานในระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด ให้มีความสำคัญเท่า ๆ กันทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยเน้นให้เด็กเรียนเพื่อแก้ปัญหามากกว่าให้เด็กเรียนเพื่อรู้ และต้องการจัดมวลประสบการณ์ให้ยืดหยุ่นตามพัฒนาการของเด็ก จึงจัดเนื้อหาออกเป็น ๓ ช่วง ช่วงละ ๒ ปี คือ ประถมศึกษาปีที่ ๑-๒ ประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ และประถมศึกษาปีที่ ๕-๖^๒ โดยจัดสัดส่วนเวลาของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ดังนี้^๓

^๑ กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมวิทยากรในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๕๒๑ (กรุงเทพฯ: ศึกษาการพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า ๔๒-๔๓.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๕.

^๓ กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๕๒๑ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทหารราบ, ๒๕๒๑), หน้า ๖๕.

ตารางที่ ๑

สัดส่วนเวลาเรียนของกลุ่มประสบการณ์ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑

ชั้น	กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	กลุ่มทักษะ	กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ	กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	รวม
ป.๑-๒	๑๕	๕๐	๑๐	๒๕	๑๐๐ %
ป.๓-๔	๒๕	๓๕	๒๐	๒๐	๑๐๐ %
ป.๕-๖	๒๕	๒๕	๓๐	๒๐	๑๐๐ %

โครงสร้างเนื้อหาสาระ ซึ่งจัดไว้ในกลุ่มประสบการณ์ตามโครงสร้างดังกล่าวข้างต้น มีสาระสรุปได้ดังนี้

๑. กลุ่มทักษะ ที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ วิชาในกลุ่มนี้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย.

๒. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในกลุ่มนี้รวมเนื้อหารายวิชาเคมี ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา เข้าด้วยกัน โดยเสริมความรู้เกี่ยวกับ อ.แม่ย การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ประชากร ฯลฯ

๓. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นการนำเอาวิชาพลศึกษา ศิลปะ ดนตรี-นาฏศิลป์ จริยศึกษา และกิจกรรมสร้างนิสัยเข้าด้วยกัน เพราะวิชาเหล่านี้ เป็นวิชาที่พัฒนาผู้เรียนให้มีอุปนิสัยที่ดีงาม สามารถดำรงชีวิต พัฒนาสังคมให้สงบสุข และเจริญก้าวหน้า เพื่อให้การเรียนการสอนในกลุ่มวิชานี้เป็น การเรียนการสอนที่เสริมสร้างนิสัยที่ดีงามแก่เยาวชนไทยจริง ๆ ในเนื้อหาสาระที่กำหนดให้เด็กเรียนรู้ จึงระบุกิจกรรม เพื่อเน้นให้มีการปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นนิสัยมากกว่าให้เรียนเพื่อรู้

๔. กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ เป็นการจัดประสบการณ์เน้นหนักภาคปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักใช้มือในการปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับ งานเกษตร งานบ้าน งานประดิษฐ์ งานช่าง โดยเน้นให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงาน ทำเป็น ใช้เป็น รู้จักหารายได้ ส่งเสริมให้เป็นคนขยัน ประหยัด ช่วยตัวเองได้ รู้จักให้ความร่วมมือกับผู้อื่น^๑

สำหรับกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มีความสำคัญมากกลุ่มหนึ่ง เพราะทุกวันนี้ สภาพแวดล้อม สภาพสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเจริญทางวัตถุก้าวหน้าอย่างรวดเร็วมากกว่าด้านจิตใจ จึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด การทุจริต ฉ้อราษฎร์บังหลวง โรครจิต ฯลฯ การจัดทำหลักสูตรของกรมวิชาการ จึงได้มีการศึกษารายงานการวิจัยเกี่ยวกับสภาพของปัญหาทางสังคมดังกล่าว จากนั้น ได้พยายามคิดแก้ปัญหาด้วยหลักการ และการให้ความรู้ควบคู่กับการฝึกอบรมแก่เยาวชนทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ปัญญา พร้อมทางกาย ซึ่งเดิมหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๐๓ มุ่งเน้นด้านการพัฒนานิสัยอยู่แล้ว แต่กระบวนการเรียนการสอนเน้นแต่ด้านเนื้อหาวิชาและท่องจำ เมื่อศึกษาจากแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแล้ว จะพบว่า ได้มีการเน้นหนักในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติจริง ดังจะเห็นจากรายงานสรุปผลการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๐๓ ที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๔ ว่า วิธีสอนวิธีเรียนในชั้นเรียนตามปกติ ครู นักเรียน ใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการจด คัดลอก ท่องบ่น ไม่ได้ฝึกความคิดและค้นคว้า หาเหตุผล ข้อเท็จจริง ตลอดจนฝึกฝนนิสัย บังคับที่จำเป็นอื่น ๆ ครูส่วนใหญ่สอนเด็กทั้งชั้นเหมือนกัน พร้อมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล^๒

^๑กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมวิทยากรในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช ๒๕๒๑, (กรุงเทพฯ: ศึกษาการพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า ๖๔.

^๒กรมวิชาการ, รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. ๒๕๐๓, หน้า ๔๕.

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การเรียนการสอนทางด้านพัฒนาการนิสัยไม่ได้ผล ส่วนการวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตรข้อ ๕ ที่ว่า หลักสูตรกำหนดไว้แต่ความมุ่งหมาย อัตราเวลาเรียน และเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ มิได้กำหนดลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอน แบบอย่างวิธีสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ตลอดจนการวัดผล อันล้วนแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรทั้งสิ้น การนำไปปฏิบัติจริงจึงมีปัญหาและผลบั่นปลายที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่กำหนดไว้เป็นจุดมุ่งหมาย จึงห่างไกลกัน^๑ จากผลการวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตรดังกล่าว กรมวิชาการจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนการสอนกลุ่มวิชาทั้งสี่กลุ่มประสบการณ์ โดยขยายจากหลักสูตรให้สามารถนำไปใช้สอนในโรงเรียนได้^๒ ซึ่งแผนการสอนจะเสนอแนะจุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน ฯลฯ เพื่อเป็นแนวทางและสะดวกต่อการที่ครูจะนำไปใช้สอนในห้องเรียน ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ จึงเสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนไว้มาก โดยเฉพาะแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งกิจกรรมการเรียนจะเน้นให้นักเรียนปฏิบัติบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย เพราะจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชานี้ มุ่งฝึกให้นักเรียน มีบุคลิกภาพ ท่าทาง อูบนิสัย ค่านิยม เจตคติ มีพฤติกรรมในทางที่ดีที่พึงประสงค์ การจะเสริมสร้างลักษณะนิสัยดังกล่าวให้แก่เด็กนั้น ใช้วิธีบอกอย่างเดียวจะเกิดผลได้ยาก ต้องทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และให้ปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นนิสัย^๓

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า สอดคล้องกับแนวความคิดของนักปรัชญาการศึกษา คือ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) กล่าวว่า การฝึกอบรมเยาวชนในสังคมประชาธิปไตย ผู้ใหญ่ควรฝึกให้ผู้เยาว์ศึกษาเล่าเรียนด้วยวิธีใด ผู้เรียนจึงจะมีเสรีภาพใน

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔.

^๒ กรมวิชาการ, หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๑ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๒๐), หน้า ข.

^๓ กรมวิชาการ, แนวทางการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (กรุงเทพฯ: ศึกษาการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๔๖.

การคิดและมีความเจริญงอกงามขึ้น ดีวอี้ (Dewey) ดำเนินการสอนโดยวิธีท่องจำ เพราะ
 ไม่ได้สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด ไตร่ตรอง ให้เห็นจริงก่อนแล้วจึงเชื่อ ดังนั้นการที่ผู้เรียนจะ
 เรียนอะไรได้ ต้องให้ผู้เรียนแก้ปัญหาเอง คิดได้เอง ไม่ควรให้ผู้เรียนเพียงแต่รับรู้ด้วยการ
 บอก ควรให้ผู้เรียนเรียนด้วยการกระทำ เพราะการสอนสมัยใหม่ จำเป็นต้องจัดกิจกรรมให้
 มาก ๆ ไม่มุ่งแต่ให้ความรู้แก่ผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น^๑

การใช้หลักสูตรที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรคมากมาย เช่น ความเข้าใจเกี่ยวกับ
 หลักสูตร การบริหารงาน ครู งบประมาณ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน
 การวัดและประเมินผล^๒ ปัญหาเกี่ยวกับเจตคติของครูซึ่งยังนิยมใช้การสอนแบบเก่า^๓
 สำหรับในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีปัญหาคือ เนื้อหาต่าง ๆ ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
 เช่น คณิต-นาฏศิลป์ เป็นวิชาที่ครูประณมมีความหนักใจในการสอน^๔ หมดจุดประสงค์
 มากเกินไป บางข้อก็ยากเกินไป เนื้อหามาก และเนื้อหาบางข้อ สอนแล้วไม่ตรงกับจุดประสงค์

^๑John Dewey, Democracy and Education: an Introduction to the Philosophy of Education (New York: Macmillan Co., 1954), p. 434.

^๒วิไล โบว์เสรวงศ์, "ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตการศึกษา ๑" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๒), หน้า ๙๐.

^๓สมศักดิ์ วสุนันท์, "การสำรวจความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เกี่ยวกับการ
 ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ ในจังหวัดชลบุรี," อ้างจาก สำนักงานคณะกรรมการ
 การการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ผลงานวิจัยทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์เจริญผล, ๒๕๒๒), หน้า ๒-๑๐๑.

^๔ศศิษฐ์ ตัญหา ช, "ปัญหาการใช้หลักสูตรใหม่ในเขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และ
 ศรีสะเกษ อ้างจากเรื่องเดียวกัน, หน้า ๒-๑๑๒.

หมวดการเรียนการสอนมีปัญหาหลายประการ เช่น ครูแต่ละคนมีความสามารถในการสอนไม่เท่ากัน^๑

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นกลุ่มที่นำศึกษากลุ่มหนึ่งในบรรดามวลประสบการณ์ทั้ง ๔ กลุ่ม เพราะเหตุว่า เป็นกลุ่มที่ช่วยพัฒนาการเด็กในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรม พละนามัย และอารมณ์ทางสุนทรียภาพ โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ นั้นเป็นระดับชั้นที่มีเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มที่สามารถบูรณาการกับเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพได้น้อยกว่าในระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ จึงแยกเนื้อหาออกเป็นแผนพิเศษ ซึ่งลักษณะที่แยกเนื้อหาออกมาเป็นแผนพิเศษนี้เริ่มมาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ แล้ว แต่ผู้วิจัยเห็นว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ นี้ มีการแยกเนื้อหาออกมาเป็นแผนพิเศษมากขึ้น แผนการสอนเน้นเนื้อหาจริยธรรม และลักษณะนิสัย ซึ่งจำเป็นต้องปลูกฝังด้วยการให้ปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นนิสัยมากกว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๒ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มค่อนข้างยาก จำเป็นต้องอาศัยทักษะเฉพาะของครูผู้สอนมากขึ้น และการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนในระดับชั้นนี้ได้ดำเนินการมาเป็นปีที่ ๒ แล้ว ยังไม่มีผู้ทำวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ประกอบกับผู้วิจัยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนราษฎร์มาเป็นเวลา ๔ ปีเศษ และได้เข้าร่วมประชุมผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ทั่วประเทศทุกปี พบว่า ยังมีโรงเรียนราษฎร์ที่จัดการเรียนการสอนได้ไม่ครบทุกกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มหนึ่งที่มีก็จะถูกละเลย คือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนมองไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ หรือ ขาดผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะกลุ่มประสบการณ์นี้ หรือ เพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน

^๑ คาราร์ตัน อุทัยพยัคฆ์, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๑ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี," อ้างจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ผลงานวิจัยทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญผล, ๒๕๒๔), หน้า ๒-๒๐.

จึงมุ่งสอนเฉพาะกลุ่มทักษะ คือ เน้นการอ่านออก เขียนได้ ทำเลขเป็นเท่านั้น ซึ่งจะมีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ ไม่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ ที่กำหนดไว้ได้ การจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้ จึงควรรักษาถึง สาเหตุของปัญหาต่าง ๆ วิธีการแก้ไข พร้อมข้อเสนอแนะโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เห็นความสำคัญ, คงจะเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในหลักสูตรประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนราษฎร์ ในเขตการศึกษา ๑
๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนต่อปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ของโรงเรียนราษฎร์ ในเขตการศึกษา ๑

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ มีความคิดเห็นต่อปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหา ข้อคิดเห็น และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ของโรงเรียนราษฎร์ในเขตการศึกษา ๑ ประกอบด้วย จังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร สมุทรปราการ ปทุมธานี และนนทบุรี รวม ๕ จังหวัด จำนวนโรงเรียน ๒๗ โรงเรียน

๒. ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ของโรงเรียนราษฎร์ ในเขตการศึกษา ๑ โดยการเลือกโรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ตั้งแต่ ๒ ห้องเรียนขึ้นไป จากจำนวนโรงเรียนราษฎร์ ในเขตการศึกษา ๑ ทั้งหมด เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๑๗๑ คน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๘๘ คน รวมทั้งสิ้น ๓๖๐ คน

ความจำกัดของการวิจัย

๑. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามที่ศึกษาสภาพปัญหาการสอนและแนวทางการแก้ไขปัญหาการสอนเท่านั้น อาจจะมีปัญหาอื่น ๆ ที่แตกต่างกันออกไป เช่น ปัญหาเจ้าของโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งผู้วิจัยมิได้ศึกษาเนื่องจากมิได้อยู่ในวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. การตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เป็นการตอบด้วยความจริงใจ การตอบในเวลาและสถานที่แตกต่างกัน ถือว่า ไม่มีผลต่อการวิจัยนี้

๒. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดความคิดเห็นได้ เนื่องจากได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยจากหลักสูตร แผนการสอน วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เอกสารวารสาร หนังสือ และงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

๒. ศึกษาความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนราษฎร์ ระดับประถมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ๕ คน และครูผู้สอน ๕ คน รวม ๑๐ คน เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถาม

๓. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ ๑ และ ๒ มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ฉบับชั่วคราว แบบสอบถามประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่ว ๆ ไปของโรงเรียน เป็นแบบเลือกตอบ และปลายเปิด

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการสอนตามเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เป็นแบบประเมินค่า

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทาง และข้อเสนอแนะ ในการแก้ไข ปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย แบ่งเป็น ๒ ชุด

ชุด ก เฉพาะผู้บริหารโรงเรียน

ชุด ข เฉพาะครูผู้สอน

เป็นแบบเลือกตอบ และปลายเปิด

๔. นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน ตรวจสอบงานภาษา วิธีการสร้างแบบสอบถามในการวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

๕. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน ๒๐ คน โดยแยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน ๑๐ คน และครูผู้สอน ๑๐ คน เพื่อหาความบกพร่องของแบบสอบถาม แล้วปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์ก่อนจะนำไปใช้จริง

๖. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ของโรงเรียนราษฎร์ ในเขตการศึกษา ๑ ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรแบบแยกประเภท โดยสำรวจรายชื่อโรงเรียนราษฎร์ ระดับประถมศึกษา ในเขตการศึกษา ๑ ทั้งหมด แล้วจัดรายชื่อโรงเรียนเฉพาะที่มีจำนวน

ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ตั้งแต่ ๒ ห้องเรียนขึ้นไป เพื่อให้มีความแตกต่างด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใกล้เคียงกัน ดังนี้

ตารางที่ ๒

แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยตอบแบบสอบถาม

จังหวัด	จำนวน				
	โรงเรียน	ครูผู้สอน	ผู้บริหารโรงเรียน		
			ครูใหญ่	ผู้ช่วยครูใหญ่	หัวหน้าสายวิชาการ
นนทบุรี	๑๓	๔๓	๑๓	๑๓	๑๓
ปทุมธานี	๔	๒๒	๔	๒	๔
สมุทรสาคร	๔	๘	๔	๒	๒
นครปฐม	๑๐	๒๗	๑๐	๓	๘
สมุทรปราการ	๓๑	๘๘	๓๑	๒๖	๒๖
รวม	๖๗	๑๘๘		๑๗๑	

๗. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ มัชฌิม เลขคณิต

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน ต่อปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยทดสอบค่าที (t-test) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

๘. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและ เสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ช่วยให้ทราบถึงสภาพ และปัญหาต่าง ๆ ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ของโรงเรียนราษฎร์ ในเขตการศึกษา ๑
๒. ช่วยให้ทราบแนวความคิดระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เกี่ยวกับการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของโรงเรียนราษฎร์ ในเขตการศึกษา ๑
๓. เป็นแนวทางสำหรับเสนอแนะโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
๔. เป็นแนวทางให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร การจัดการอบรม และการนิเทศการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยต่อไป

คำจำกัดความ

๑. สภาพ หมายถึง
 - ๑.๑ สถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน
 - ๑.๒ การจัดบริเวณโรงเรียน การใช้อาคารเรียนและบุคลากร
๒. ปัญหา หมายถึง อุปสรรค และข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ประสบในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
๓. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนราษฎร์ ในเขตการศึกษา ๑
๔. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าสายวิชาการ
๕. ครูผู้สอน หมายถึง ครูทำหน้าที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
๖. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หมายถึง มวลประสบการณ์กลุ่มหนึ่งในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ ซึ่งมีเนื้อหา ๕ แขนง คือ จริยศึกษา พลศึกษา ศิลปะศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์ และกิจกรรมสร้างนิสัย โดยเน้นการปฏิบัติ เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรม

รสนิยม สุขภาพอนามัย และสร้างนิสัยอันดีงาม^๑

๗. เขตการศึกษา ๑ หมายถึง จังหวัดนครปฐม นนทบุรี สมุทรสาคร
สมุทรปราการ และปทุมธานี

^๑ กรมวิชาการ, แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑, หน้า ๗.